

Μάθημα: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Ημερομηνία: ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021
Εισηγητής: ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΑ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2021-2022

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ζωή στις πόλεις τον 21ο αιώνα

Τον τελευταίο καιρό όλο και περισσότεροι κάτοικοι των μεγάλων πόλεων συνειδητοποιούν ότι η ζωή σε αυτές είναι μια πολύ σκληρή υπόθεση. Μια σειρά προβλήματα κυκλοφοριακό, υποβάθμιση του περιβάλλοντος, κατάρρευση του κοινωνικού ιστού, αύξηση της εγκληματικότητας έχουν πλέον φθάσει σε οριακά σημεία και οδηγούν όλο και περισσότερους

ανθρώπους να αναζητούν απεγνωσμένα τρόπους φυγής από την πόλη.

Οι κάτοικοι των αστικών κέντρων της χώρας παρακολουθούν τα προβλήματα αυτά να **διογκώνονται** καθημερινά και αισθάνονται ανίκανοι να κάνουν κάτι για να αναστρέψουν τη διαδικασία αυτή. Οι πόλεις εξαπλώνονται αδιάκοπα και ο πληθυσμός των αστικών κέντρων αυξάνεται συνεχώς. Τα αστικά συγκροτήματα με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων στην Ελλάδα αυξήθηκαν από 55 το 1951 σε 71 το 1991. Οι φυσικοί, οικολογικοί και παραγωγικοί πόροι μέσα στον αστικό ιστό της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και των μεγάλων επαρχιακών πόλεων συρρικνώνονται με **αμείωτους** ρυθμούς και τα ευαίσθητα οικοσυστήματα γύρω από αυτές έχουν υποβαθμιστεί σε μη αναστρέψιμο σημείο.

Η πολιτιστική κληρονομιά και η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία εξαφανίζονται ημέρα με την ημέρα. Η ρύπανση του αέρα, των νερών και του εδάφους αυξάνεται συνεχώς. Τα αυτοκίνητα πολλαπλασιάζονται προκαλώντας εμφράγματα στις έτσι κι αλλιώς μπλοκαρισμένες αρτηρίες του οδικού δικτύου.

Ο κοινωνικός ιστός καταρρέει και παρασύρει μαζί του στη χρεοκοπία τις παραδοσιακές παραγωγικές μονάδες με την ανεργία, την υποαπασχόληση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Μεταξύ των πολιτών δεν υπάρχουν δεσμοί κοινωνικής αλληλεγγύης με αποτέλεσμα να διευρύνεται η κοινωνική αποξένωση και να επικρατούν συνθήκες που ευνοούν τη βία, την ένταση και την εγκληματικότητα. Η ψυχική ανασφάλεια εντείνεται και η βία εξαπλώνεται σε χώρους φιλοξενίας, σε κοινωνικά και κτιριακά γκέτο και σε περιοχές-υπνωτήρια που βρίσκονται στις **παρυφές** των πόλεων.

Όμως, η **επιδείνωση** της ποιότητας ζωής στις μητροπολιτικές περιοχές δεν είναι ελληνικό φαινόμενο. Παρατηρείται σε παγκόσμια κλίμακα, κυρίως στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Οι ειδικοί ομιλούν σήμερα για την κρίση που μαστίζει τα αστικά κέντρα, για την εμφάνιση μεγαλουπόλεων οι οποίες γίνονται παγίδες θανάτου σε περίπτωση φυσικών καταστροφών, για την **ανεξέλεγκτη** εξάπλωση παραγκουπόλεων στις παρυφές μεγάλων αστικών κέντρων και επισημαίνουν ότι στο μέλλον τα προβλήματα αυτά θα ενταθούν ακόμη περισσότερο. Χρειάστηκαν 110 χρόνια, από το 1880 ως το 1990, για να επταπλασιαστεί ο πληθυσμός του Λονδίνου από 1,1 εκατ. σε 7,3 εκατ. Αντίθετα, τον αιώνα που πέρασε σε ορισμένες από τις πόλεις της Αφρικής η αύξηση αυτή επήλθε μέσα σε μία μόνο γενιά.

Το 1950 υπήρχαν μόνο δύο πόλεις στον κόσμο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 8 εκατ.: η Νέα Υόρκη και το Λονδίνο. Το 1990 υπήρχαν έξι τέτοιες πόλεις σε ανεπτυγμένες χώρες και 14 στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Σήμερα υπάρχουν 23 πόλεις στον κόσμο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 10 εκατ. κατοίκους και οι 18 από αυτές βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες. Η μεγαλύτερη από αυτές, η Πόλη του Μεξικού, έχει περισσότερα από 20 εκατ. κατοίκους. Το ποσοστό των κατοίκων αυτών των πόλεων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας κυμαίνεται ανάμεσα στο 30% και στο 60% και σε μερικές από αυτές είναι δραματικό: στην Αντίς Αμπέμπα φθάνει το 79%, στη Λουάντα το 70% και στην Καλκούτα το 67% [...].

Μεγάλες ανησυχίες προκαλεί, επίσης, η διαπίστωση ότι τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η όξινη βροχή και η τρύπα του όζοντος, έχουν άμεση σχέση και ενισχύονται από τις ρυπογόνες δραστηριότητες στις ευρύτερες περιοχές των μεγάλων πόλεων.

Σήμερα τουλάχιστον 600 εκατ. κάτοικοι μεγαλουπόλεων στον αναπτυσσόμενο κόσμο δεν έχουν επαρκή στέγαση ενώ 1,1 δις. αναπνέουν μολυσμένο αέρα. Το 1995 52.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε 36 μεγαλουπόλεις της χώρας από τη μολυσμένη ατμόσφαιρα. Η Κίνα ανέφερε ότι 3 εκατ. άνθρωποι πέθαναν από την τοξική ατμόσφαιρα των μεγαλουπόλεων από το 1994 ως το 1996. Τα προβλήματα των ελληνικών πόλεων είναι σαφώς πιο έντονα από τα αντίστοιχα προβλήματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, επειδή τις τελευταίες δύο δεκαετίες επιχειρήθηκε μια σοβαρότερη καθιέρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού [...].

Καθώς η υποβάθμιση του κέντρου θα γίνεται όλο και πιο έντονη, η επικοινωνία ανάμεσα σε αυτό και στις περιφέρειες θα αποκλείεται όλο και περισσότερο ως την ολική ρήξη και την τελική απομόνωση των προαστίων από το κέντρο της πόλης. Τα αναβαθμισμένα προάστια θα γίνουν απρροσπέλαστες περιοχές υψηλής φρούρησης και αστυνόμευσης και τα υποβαθμισμένα θα μεταμορφωθούν σε ελεγχόμενα γκέτο, στα οποία θα περιορίζονται οι εγκληματικές δραστηριότητες, αρκεί να μην ξεφεύγουν από αυτά.

Οι γειτονιές θα αντικατασταθούν από εμπορικά κέντρα – πολυσυμπλέγματα, με ρόλο κατ' αρχάς καταναλωτικό. Η κοινωνική απομόνωση και ο αυτοπεριορισμός στη σχετική ασφάλεια της κατοικίας είναι μια τάση που συνεχώς θα αυξάνεται στο άμεσο μέλλον. Οι πόλεις τις οποίες αγαπήσαμε θα γίνουν οι πόλεις τις οποίες θα φοβόμαστε.

Τελευταία, γίνονται προσπάθειες για αλλαγές στον κοινοτικό χώρο. Η εμφάνιση ομάδων πόλεων, η εξάπλωση διαφόρων αστικών δικτύων, η αναζωογόνηση του οικονομικού δυναμικού των πόλεων και η συνεχής ανάπτυξή τους, είναι μερικές μόνο από αυτές.

Οι ζώνες της υπαίθρου διαφοροποιούνται και αλλάζουν ταχύτατα. Δεν υπάρχει πλέον ένα μόνο πρότυπο της υπαίθρου αλλά πολλά. Η σχέση των ζωνών της υπαίθρου με τις αστικές περιοχές είναι τώρα διαφορετική, εμφανίζονται νέες μορφές οικισμών και οι οικονομίες της επαρχίας διέρχονται φάσεις θεμελιωδών αναπροσαρμογών – αλλαγών. Επισημαίνεται, τέλος, ότι η ευεξία των πόλεων από περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη αποτελεί παράμετρο της οικονομικής ζωτικότητάς τους.

Μόνο οι αειφόρες πόλεις θα είναι ανταγωνιστικές.

Το κείμενο αποτελεί διασκευή του δημοσιευμένου άρθρου στην εφημερίδα «Το Βήμα» από τους Β. Χαραλαμπίδου και Δ. Γαλάνη στις 2 Απριλίου 2000.

ΟΜΑΔΑ Α

1. Να χαρακτηρίσετε ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω προτάσεις σημειώνοντας Σ ή Λ με βάση το παραπάνω κείμενο:

- α. Οι κοινωνικοί δεσμοί στα μεγάλα αστικά κέντρα συσφίγγονται και δημιουργούν ένα αίσθημα ασφάλειας και αλληλεγγύης.
- β. Οι παραγωγικοί πόροι στα αστικά κέντρα της Αθήνας και Θεσσαλονίκης αυξάνονται με αμείωτους ρυθμούς.
- γ. Η μόλυνση του περιβάλλοντος συνδέεται στενά και επηρεάζεται άμεσα από τις δραστηριότητες των μεγάλων πόλεων.
- δ. Η ζωή στις μεγαλουπόλεις είναι μια εύκολη υπόθεση και μόνο θετικές συνέπειες μπορεί να έχει.
- ε. Η λύση για την αντιμετώπιση του φαινομένου της αστυφιλίας είναι να αναβαθμιστούν τα προάστια των πόλεων και να υποβαθμιστεί το κέντρο ώστε να υπάρξει μια μορφή αποκέντρωσης.
- στ. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές πόλεις είναι εντονότερα από αυτά που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές χώρες.
- ζ. Η αναβάθμιση των πόλεων από περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα που θα επιφέρει την οικονομική ζωντάνια.

Μονάδες 14

ΟΜΑΔΑ Β

1. Να γράψετε τις μετοχές των ρημάτων «διαφοροποιούνται», «διευρύνεται», «αναστρέψουν» στον ενεργητικό Ενεστώτα και στον παθητικό Παρακείμενο.

Μονάδες 6

2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους των παρακάτω συνεκφορών στον άλλο αριθμό:

- A. στον κοινοτικό χώρο:
- B. των αστικών δικτύων:
- Γ. οι απροσπέλαστες περιοχές:
- Δ. των θεμελιωδών αναπροσαρμογών:
- E. η κοινωνική απομόνωση:
- ΣΤ. η συνεχής ανάπτυξη:

Μονάδες 6

3. Στο κείμενο αναφέρεται: «στον αναπτυσσόμενο κόσμο δεν έχουν επαρκή στέγαση». Να γράψετε τον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό του επιθέτου που εντοπίσατε, σε όλους τους δυνατούς τύπους που υπάρχουν, στην πτώση και τον αριθμό που βρίσκεται.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

Μονάδες 3

4. Να γράψετε το περιληπτικό αριθμητικό ουσιαστικό του αριθμού 600 στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού.

Μονάδα 1

ΟΜΑΔΑ Γ

1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις του κειμένου με βάση συστατικά τους (τη δομή τους).

- Μόνο οι αειφόρες πόλεις θα είναι ανταγωνιστικές.
- Η ζωή στις πόλεις τον 21ο αιώνα.
- Τα προβλήματα των ελληνικών πόλεων είναι σαφώς πιο έντονα από τα αντίστοιχα προβλήματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.
- Η ανασφάλεια και η βία εντείνονται.

Μονάδες 4

2. Να εντοπίσετε στις παρακάτω περιόδους τις δευτερεύουσες προτάσεις, να δηλώσετε το είδος τους και να γράψετε τη συντακτική τους λειτουργία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Τον τελευταίο καιρό όλο και περισσότεροι κάτοικοι των μεγάλων πόλεων συνειδητοποιούν ότι η ζωή σε αυτές είναι μια πολύ σκληρή υπόθεση.		
Οι ειδικοί επισημαίνουν ότι στο μέλλον τα προβλήματα αυτά θα ενταθούν ακόμη περισσότερο.		
Τα προβλήματα των ελληνικών πόλεων είναι σαφώς πιο έντονα από τα αντίστοιχα προβλήματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, επειδή τις τελευταίες δύο δεκαετίες επιχειρήθηκε μια σοβαρότερη καθιέρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού.		
Επισημαίνεται ότι η ευεξία των πόλεων από περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη αποτελεί παράμετρο της οικονομικής ζωτικότητάς τους.		

Μονάδες 8

3. Στο κείμενο υπάρχουν πολλές εκφράσεις με μεταφορική σημασία. Να αποδώσετε την κυριολεκτική σημασία των παρακάτω εκφράσεων του κειμένου.
1. ... η εμφάνιση μεγαλουπόλεων οι οποίες γίνονται παγίδες θανάτου σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.
  2. Τα προάστια θα γίνουν απροσπέλαστες περιοχές.
  3. Τα αυτοκίνητα προκαλούν εμφράγματα στο οδικό δίκτυο.

Μονάδες 3

ΟΜΑΔΑ Δ

1. Να γράψετε για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη στον τύπο που βρίσκονται και να αποδίδουν πλήρως το νόημα της αντίστοιχης λέξης του κειμένου (οι λέξεις στο κείμενο είναι υπογραμμισμένες και με έντονα γράμματα):

Διογκώνονται

Αμείωτους

Παρυφές

Απομόνωση

Θεμελιωδών

Μονάδες 5

2. Για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε ένα αντώνυμο στον τύπο που βρίσκονται και να αποδίδουν πλήρως το νόημα της αντίστοιχης λέξης του κειμένου (οι λέξεις στο κείμενο είναι με πλάγια γράμματα και διακεκομμένη υπογράμμιση):

Επιδεινώση

Ανεξέλεγκτη

ολική

απροσπέλαστες

εξάπλωση

Μονάδες 5

3. Να γράψετε από ένα σύνθετο επίθετο (στο αρσενικό γένος) για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

Κέντρο

Αλλαγή

Ασφάλεια

Δίκτυο

Ανάπτυξη

Μονάδες 5

Παραγωγή γραπτού λόγου

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια τάση των κατοίκων των αστικών κέντρων να εγκαταλείπουν τις πόλεις και να εγκαθίστανται στην ύπαιθρο. Σε ένα κείμενο που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας να αναφέρετε δύο λόγους που οδηγούν σε αυτού του είδους τη μετακίνηση καθώς και τις συνέπειες (2) που μπορεί να επιφέρει η αλλαγή αυτή στη ζωή της υπαίθρου (έως 200 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ

- ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΟ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΦΥΛΛΑΔΙΟ
- ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ
- ΝΑ ΜΗ ΓΡΑΨΕΤΕ ΠΟΥΘΕΝΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΑΣ

Η Καθηγήτρια

Η Διευθύντρια

Μπαλαμπάνη Ανδριάννα

Πολυζώη Νίκη

ΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!